

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY
TRADITIO ET EXCELLENTIA

CENTRUL UNIVERSITAR UBB REȘIȚA

P-ța Traian Vuia nr. 1-4

Reșița, RO-320085

Tel.: 0374810705

Fax: 0374810712

centru.resita@ubbcluj.ro

Website: ubbcluj.ro

Universitatea Babeș-Bolyai

Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

Departamentul de Științe ale Educației

CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

Studente:

SCHMIDT DAGMAR

NEGURĂ IONELA LUCREȚIA

FARA FLAVIA

ALBU IOANA LAURA

BÎLC FLAVIA

GRECU GIANINA ADRIANA

Programul de studii: PIPP I

CUPRINS

CONȚINUTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI.....	0
CUPRINS.....	1
Conținutul învățământului.....	2
1. Repere conceptuale.....	2
2. Dinamica/ flexibilitatea conținutului învățământului.....	2
3. Strategii de integrare a conținuturilor.....	3
3.1.Diferențiere sau integrare a conținuturilor?.....	3
3.2. Cultură generală sau specializare a conținuturilor?.....	4
3.3. Disciplinele obligatorii sau opționale?.....	4
4. Inovații în structurarea/ organizarea conținuturilor.....	5
4.1.Abordarea interdisciplinară.....	5
4.2. Predarea integrată a conținuturilor.....	5
4.3. Organizarea modulară.....	6
4.4. Învățarea asistată de ordinator/ calculator (IAO sau IAC).....	6
5. Integrarea conținuturilor în învățământul preuniversitar.....	7
5.1. Niveluri ale integrării conținuturilor.....	7
6. Conținuturile învățământului preuniversitar.....	9
7. Concluzii.....	9
Anexa 1.....	10
BIBLIOGRAFIE:.....	11

Conținutul învățământului

1. Repere conceptuale

Conținutul învățământului constituie un ansamblu de cunoștințe, abilități, valori și comportamente, concretizate sub formă de programe de studii și selectate în funcție de finalitățile și obiectivele asumate de instituția de învățământ într-o societate. Aceste conținuturi pe niveluri sau tipuri de instituții școlare, pe clase și pe discipline, sunt rezultatul unei elaborări într-un scop pedagogic și fac obiectul unui proces specific: învățarea.

Din ce în ce mai mult este scos în evidență faptul că nu trebuie să punem semnul egalității între conținut și cunoștințe. Acestea din urmă sunt numai o parte a componenței conținuturilor. Autorii de programe și de manuale, dar deopotrivă și educatoarele, învățătorii și profesorii, trebuie să distingă următoarele tipuri de cunoștințe:

- cunoștințele de bază, indispensabile adaptării copilului, elevului la condițiile concrete în care trebuie să trăiască;
- cunoștințele funcționale care ajută la structurarea gândirii copiilor/ elevilor și care permit ulterior asociații, transferuri și aplicații;
- cunoștințele cu rol de „pasarelă” sau „idei ancoră” care sunt utile copilului/ elevului la un moment dat pentru a face posibile achizițiile ulterioare;
- cunoștințele care produc copiilor/ elevilor plăcerea de a cunoaște și care adesea pătrund sub formă de cultură, am putea vorbi de „cunoștințe gratuite”;
- cunoștințe „sterile”; este vorba de informații care nu servesc copilului la nimic, ci încarcă doar memoria.

2. Dinamica/ flexibilitatea conținutului învățământului

Conținutul învățământului are un caracter istoric și flexibil. Dinamica sa este influențată de o varietate de factori. Schimbările în conținutul învățământului sunt semne vizibile de adaptare instituțională a acestuia la condițiile unei societăți mobile.

Conținuturile educației moderne sunt puternic influențate de cel puțin trei categorii de factori și condiții, ce acționează nu exclusiv, ci corelat:

- multiplicarea surselor și mesajelor lumii contemporane;
- modificările în structura finalităților educației;
- necesitatea construirii unității și integralității personalității elevilor.

3. Strategii de integrare a conținuturilor

O analiză a strategiilor de încorporare a noilor cunoștințe din toate domeniile de activitate (știință, tehnică, cultură, artă, sport etc.) evidențiază faptul că acestea au fost și sunt ghidate, de regulă, după principii polare:

- diferențiere sau integrare?
- cultură generală sau specializare?
- prescriptiv-obligatoriu sau opțional?

3.1. Diferențiere sau integrare a conținuturilor?

Cunoașterea umană se află astăzi într-un proces continuu de diferențiere, apărând noi discipline care se adaugă celor deja existente. Fiecare disciplină constituită militează pentru propria consacrare nu numai în plan științific, dar și în planurile de învățământ. Și pentru că școala nu poate rămâne în urma dezvoltării cunoașterii, adaugă noi discipline în planurile de învățământ. Această adivitate atinge la un moment dat un prag de saturare, dată fiind dimensiunea limitată a planului de instruire și a receptivității informaționale a elevilor. Planul cadru pentru învățământul preuniversitar din țara noastră caută o soluție pentru această problemă. Deși nu este o rezolvare ideală modul de organizare a disciplinelor de învățământ încearcă să sugereze intenția de a găsi soluții pentru integrarea cunoștințelor. Astfel, obiectele de învățământ sunt grupate pe arii curriculare, șapte la număr, și anume: Limbă și comunicare, Matematică, Om și societate, Arte, Educație fizică și sport, Tehnologie, Consiliere și orientare.

O asemenea organizare a conținuturilor școlare/preșcolare, prin integrarea conținuturilor, cu toate avantajele sale, și-a dovedit propriile dificultăți și limite: imposibilitatea aprofundării de către elevi a cunoașterii științifice specializate; dificultatea pregătirii cadrelor didactice care să

predea obiecte integrate de învățământ; lipsa de tradiție pedagogică a integrării; opoziția latentă sau activă a educatorilor față de tendințele integratoare.

3.2. Cultură generală sau specializare a conținuturilor?

În organizarea conținuturilor, s-a pus și se pune accent fie pe o informație generală, cât mai cuprinzătoare, fie din contră, pe cultivarea de timpuriu a specializării profesionale.

În ultimele decenii s-au conturat din această perspectivă cel puțin două direcții de organizare a conținuturilor:

- planul de învățământ centrat pe o formație generală cât mai cuprinzătoare;
- din contră, cultivarea de timpuriu a specializării profesionale.

Sistemele care s-au orientat spre prima variantă, promovarea unui sistem coerent de valori și principii, vizau formarea unui public omogen, a unor persoane capabile de performanțe autonome în producție, creative etc.

Opțiunea care s-a dovedit cea mai eficientă este aceea în care accentul este pus pe formații de profil larg, pe baza cuceririlor științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, pentru a realiza condițiile de mobilitate crescută a profesiilor și specializărilor.

3.3. Discipline obligatorii sau opționale?

Din perspectiva acestei axe, practica pedagogică ne oferă exemple de planuri de învățământ în care:

- sunt incluse numai disciplinele obligatorii și comune pentru toți elevii - varianta prescriptivă;
- sunt prevăzute discipline opționale și facultative (pe lângă disciplinele obligatorii și comune) - varianta opțională.

Atât una cât și cealaltă variantă au ca notă specifică măsura în care elevul/preșcolarul are latitudinea să decidă asupra modului de construcție a formației sale. În varianta prescriptivă, planul de învățământ este obligatoriu, elaborat de factori de decizie, iar elevul se conformează. În varianta opțională, dintr-o listă a ofertelor, elevul decide ce discipline va parcurge.

În ce privește planul-cadru de învățământ din țara noastră se poate spune că începutul a fost făcut în sensul introducerii unor discipline opționale la toate nivelurile de școlarizare. Din punct de vedere formal, această tendință de modernizare a învățământului este relativ bine reprezentată.

4. Inovații în structurarea/ organizarea conținuturilor

Între experiențele consacrate de organizare a conținuturilor învățământului pot fi catalogate ca inovații:

- abordarea interdisciplinară;
- predarea integrată a cunoștințelor;
- organizarea modulară;
- învățarea asistată de ordinator.

4.1. Abordarea interdisciplinară

Învățarea pe discipline este securizantă: pe măsură ce avansează în materie, elevul își dă seama de drumul pe care l-a parcurs pentru a ajunge în punctul culminant.

Inconveniente ale abordării intradisciplinare: învățarea principiilor unei discipline nu oferă garanția transferului acestora în alte discipline, știut fiind faptul că transferul orizontal al cunoștințelor se face puțin doar la elevii cei mai dotați; perspectiva intradisciplinară a dus la paradoxul enciclopedismului specializat. Acesta închide elevul și profesorul într-o tranșee pe care și-o sapă ei înșiși și care îi izolează din ce în ce mai mult pe măsură ce o adâncesc. Sau, folosind o exprimare consacrată, cel ce învață va cunoaște tot mai mult despre un domeniu tot mai restrâns, înaintând către acea limită unde va ști totul despre nimic; în devotamentul său pentru disciplina de studiu, profesorul tinde să treacă pe planul al doilea obiectul prioritar la educației: elevul; această perspectivă pune în concurență profesorii de diferite discipline, în loc să-i reunească. Toate acestea nu înseamnă că trebuie să se ignore existența disciplinelor sau să se disprețuiască aportul lor.

4.2. Predarea integrată a conținuturilor

Această manieră de organizare a conținuturilor învățământului este oarecum similară cu interdisciplinaritatea, în sensul că obiectul de învățământ are ca referință nu o disciplină științifică, ci o tematică unitară, comună mai multor discipline. Deosebirea dintre cele două constă în aceea că interdisciplinaritatea identifică o componentă a mediului pentru organizarea cunoașterii, în timp ce în al doilea caz se ia ca referință o idee sau un principiu integrator care transcede granițele dintre disciplinele științifice și grupează cunoașterea în funcție de noua perspectivă.

4.3. Organizarea modulară

Presupune o organizare suplă a conținuturilor, care să asigure continuitatea educativă, chiar dacă are loc o întrerupere a studiilor, care să rezerve posibilități de intrare, de ieșire, de reorientare, de schimbări de perspectivă, de adecvări la diferite medii. Un modul pedagogic este un mijloc de învățământ care trebuie să răspundă la patru cerințe fundamentale: să definească un ansamblu de situații de învățare; să vizeze obiective bine definite; să propună probe de verificare a celui ce învață pentru a realiza feed-back-ul; să poată să se integreze în contexte variate ale învățării.

Modulul cuprinde trei părți principale: sistemul de intrare, corpul modulului și sistemul de ieșire.

Schema generală a organizării modulare a învățării prezintă o sinteză a celor precizate mai sus. (Anexa 1)

Avantaje: permite individualizarea accentuată a învățării, ținând cont de posibilitățile celui care învață; asigură flexibilitate și deschidere; acces tuturor la educație și oricând; dar mai ales reconciliază toate cele trei tipuri de educație: formală, nonformală și informală.

Dezavantaje: presupune schimbări profunde în toate aspectele acțiunii educative; anumite domenii educative permit mai greu organizarea modulară; sunt mai greu de realizat și de pus în funcțiune instrumentele, respectiv ghidurile, cursul sau programul pedagogic, testele de evaluare.

4.4. Învățarea asistată de ordinator/ calculator (IAO sau IAC)

Principală utilitate a calculatorului în școală este de a asista învățarea, adică de a oferi condiții pentru transmiterea și asimilarea informației, pentru individualizarea învățării și evaluarea performanțelor.

Învățarea asistată de ordinator are, în planul utilizării educaționale, o serie de consecințe pozitive, dar și de limite și dificultăți. Deocamdată este o promisiune și o speranță, doar pe alocuri o realitate.

5. Integrarea conținuturilor în învățământul preuniversitar

În predarea/învățarea conținuturilor învățământului preuniversitar este din ce în ce mai prezentă tendința de organizare a acestora dintr-o perspectivă integrată. În dilema de acum bine cunoscută a predării pe discipline de sine stătătoare sau pe baza integrării conținuturilor în câmpuri cognitive integrate care transcend granițele dintre discipline, a învins se pare, cea de-a doua variantă.

Argumente:

- Planul cadru este structurat pe cele șapte arii curriculare, care exprimă intenția evidentă de a găsi soluții pentru integrarea conținuturilor. Ariile curriculare, reprezintă, așa cum se știe, un grupaj de discipline care au în comun anumite obiective de formare. Între cele șapte arii curriculare există un echilibru dinamic. Raportul dintre ariile curriculare se modifică în funcție de vârsta celor care învață și de specificul ciclurilor curriculare (*Curriculum Național*, p. 5).

- La nivelul unor programe pentru învățământul preuniversitar se operează cu „teme”, cu „orientări tematice” de fapt, care semnifică faptul că profesorul are o anumită libertate de a alege sau de a propune conținuturi. Remarcăm deci flexibilitatea deosebită a acestui demers.

Dificultăți și limite:

- dificultatea pregătirii cadrelor didactice care să predea într-o asemenea manieră. Sistemul de formare inițială și continuă a cadrelor didactice din România este predominant axat pe predarea pe discipline, în funcție de specializarea de pe diploma de absolvire a facultății sau colegiului;

- imposibilitatea aprofundării de către elevi a cunoașterii științifice specializate;
- lipsa de tradiție pedagogică a integrării;
- opoziția latentă sau activă a cadrelor didactice privind tendințele integratoare.

5.1. Niveluri ale integrării conținuturilor

Integrarea conținuturilor vizează stabilirea de relații strânse, convergențe între elemente precum: concepte, abilități, valori aparținând disciplinelor școlare distincte. În funcție de nivelurile integrării literatura de specialitate identifică următoarele posibilități:

„**Multidisciplinaritatea** presupune alăturare/juxtapunere de informații, de elemente ale conținuturilor diferitelor discipline, de metode, tehnici, limbaje ale acestora, fără să se stabilească interacțiuni între acestea și fără cooperare.”¹

„**Pluridisciplinaritatea** face posibilă cooperarea între informații, conținuturi, metode, tehnici, limbaje ale diferitelor discipline, fără coordonare, fără realizarea unui tablou integrativ. Obiectele, fenomenele și evenimentele sunt studiate și cercetate simultan, din puncte de vedere diferite, cu contribuția mai multor discipline și prin aplicarea mai multor principii; este un efort conjugat, dar nu și coordonat, disciplinele păstrându-și autonomia epistemologică, logica și organizarea conceptuală internă și structurile conceptuale specifice.”²

„**Interdisciplinaritatea** presupune întâlnire, întrepătrundere, cooperare, coordonare, articulare, integrare organică a două sau mai multe discipline, fiecare venind cu propriile scheme conceptuale, cu modul său specific de a aborda problemele, cu propriile metode de cercetare. Este favorizată formarea unei imagini de ansamblu, sistemice, asupra problematicii abordate, a unui tablou integrativ.”³

„**Transdisciplinaritatea** asigură întrepătrunderea, cooperarea, coordonarea, integrarea și interpretarea de nivel foarte înalt, superior a conținuturilor, metodelor, tehnicilor, limbajelor diferitelor discipline implicate. Demersurile întreprinse, abordările și conexiunile realizate valorifică o perspectivă care nu mai este centrată pe discipline și pe conținuturile informaționale sau instrumentale (ea le transcende), ci pe demersurile omului (intelectuale, afective sau psihomotorii), demersuri care reprezintă dimensiunea majoră în abordările transdisciplinare.”⁴

¹ Bocoș, M., Jucan, D., (2019), *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor, Ediția a IV-a*, Pitești: Editura Paralela 45, p.139

² Bocoș, M., Jucan, D., (2019), *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor, Ediția a IV-a*, Pitești: Editura Paralela 45, pp.138-139

³ Bocoș, M., Jucan, D., (2019), *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor, Ediția a IV-a*, Pitești: Editura Paralela 45, p.139

⁴ Bocoș, M., Jucan, D., (2019), *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculumului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor, Ediția a IV-a*, Pitești: Editura Paralela 45, p.139

6. Conținuturile învățământului preuniversitar

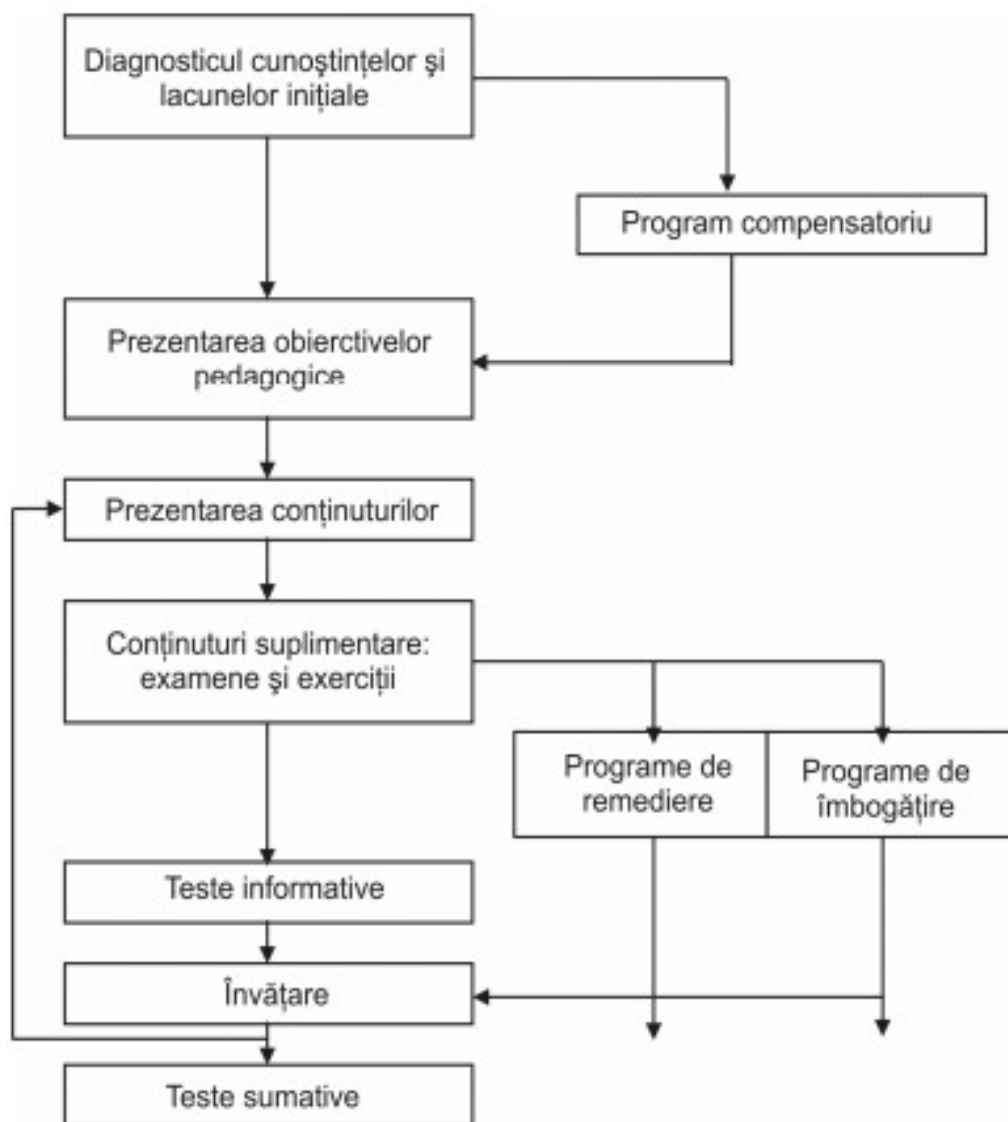
Conținuturile sunt mijloacele prin care se urmărește atingerea obiectivelor cadru și de referință propuse. Unitățile de conținut sunt organizate fie tematic, fie în conformitate cu alte domenii constitutive ale diferitelor obiecte de studiu. După cum este ușor de observat, programele care stau la baza activității din învățământul preuniversitar la ora actuală prezintă exemple de activități de învățare și conținuturi detaliate specifice fiecărei discipline.

7. Concluzii

Părerea noastră este că integrarea conținuturilor școlare este o necesitate și un deziderat. Strategiile de predare / învățare integrată, precum și nivelurile la care aceasta se realizează sunt condiționate de o multitudine de factori, de natură obiectivă dar și subiectivă. Ele au avantaje, dar și dezavantaje. În dorința noastră de a fi moderni, de a inova practica școlară, trebuie prudență, întrucât echilibrul între extreme (diferențiere pe discipline sau integrare totală) se pare că este soluția cea mai eficientă.

Anexa 1

Schema generală a organizării modulare a învățării

(Bîrzea, C., 1982, *La pedagogie du succes*, Paris, p. 35)

BIBLIOGRAFIE:

- Bîrzea, C., (1982), *La pedagogie du succes*, Paris
- Bocoș, M., Jucan, D., (2019), *Fundamentele pedagogiei. Teoria si metodologia curriculumui. Repere si instrumente didactice pentru formarea profesorilor, Ediția a IV-a*, Pitești: Editura Paralela 45
- Manolescu, M., (2004), *Curriculum pentru învățământul primar și preșcolar. Teorie și practică*, București, Editura Credis a Universității din București, pp. 281-337
- MEN, Consiliul Național pentru Curriculum, (1998), *Curriculum Național – programe școlare pentru învățământul primar*, București